

طراحی مدل ساختاری تفسیری پایدار در تولید و توسعه محصولات صنعتی

حمید شاه‌بندرزاده^۱، سیده فاطمه موسوی^۲

۱- نویسنده مسئول. دانشیار گروه مدیریت صنعتی دانشکده کسب و کار و اقتصاد دانشگاه خلیج فارس

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت صنعتی دانشکده کسب و کار و اقتصاد دانشگاه خلیج فارس

چکیده

با توجه به افزایش نگرانی‌ها نسبت به آسیب‌های وارد شده به محیط زیست، توجه به موضوع محیط زیست در همه زمینه‌ها و فعالیت‌ها امری ضروری به نظر می‌رسد. صنایع تولیدی به عنوان یکی از عامل‌های ایجاد کننده آلودگی‌های زیست محیطی باید فعالیت‌ها و فرآیندهای خود را به گونه‌ای پیش ببرند تا علاوه بر توجه به مسائل اقتصادی و اجتماعی، از بروز آسیب به محیط زیست جلوگیری کنند. از این رو امروزه پایداری در تولید و توسعه محصولات موضوعی بسیار مهم است. در این پژوهش ابتدا پژوهش‌های مرتبط با موضوع پایداری و شاخص‌های اثرگذار بر پایداری در تولید و توسعه محصولات صنعتی، بررسی و عواملی موثر شناسایی گردید و سپس با توجه به مقاله‌های بررسی شده برای هر عامل وزنی بدست آمد. نتایج نشان داد، عوامل زیرساخت‌ها و تکنیک‌های تولید، قوانین و سیاست‌ها، عوامل مدیریتی و سپس آگاهی و آموزش کارکنان، انتخاب مواد اولیه غیر مضر و استفاده بهینه از آن، طراحی و ساختار محصول، حداقل کردن هزینه‌ها و حداکثر کردن سود و فشار جامعه مهم‌ترین شاخص‌های اثرگذار بر پایداری تولید و توسعه محصولات از دید این پژوهشگران بوده است. سپس با استفاده از رویکرد مدل سازی ساختاری تفسیری، روابط میان این شاخص‌ها بررسی و عامل اساسی و زیر بنایی شناسایی شدند. ابتدا ماتریس خود تعاملی ساختاری بر اساس پیشینه‌های پژوهش تشکیل و تاثیر شاخص‌ها بر یکدیگر به صورت مقایسات زوجی و دو به دو بررسی شد و در گام بعد بر اساس ماتریس خود تعاملی ساختاری، ماتریس دسترسی اولیه و ماتریس دسترسی نهایی ساخته شد و سپس بر اساس ماتریس دسترسی نهایی، شاخص‌ها سطح بندی و مدل ساختاری تفسیری ترسیم گردید، بر این اساس عوامل قوانین و سیاست‌ها و فشار جامعه زیربنایی‌ترین شاخص‌های اثرگذار بر پایداری در تولید و توسعه محصولات صنعتی هستند و پس از آن عامل‌های آگاهی و آموزش کارکنان و عوامل مدیریتی در سطح بعدی هستند.

کلمات کلیدی: پایداری، توسعه پایدار، تولید پایدار، توسعه محصول، مدل سازی ساختاری تفسیری (ISM)